

DOI: <https://doi.org/10.31318/978-966-7357-70-2-179>

Роман Туркало

аспірант спеціальності «Культурологія»,
кафедра культурології
Маріупольського державного університету
(Маріуполь, Україна)

Roman Turkalo

Postgraduate student in cultural studies,
Department of Cultural Studies
of Mariupol State University
(Mariupol, Ukraine)

ORCID: <https://orcid.org/0009-0000-2167-5689>

© Туркало Р., 2025.

МИРОСЛАВ ЯГОДА В УКРАЇНСЬКОМУ КУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРІ

Анотація. Проаналізовано рецепцію постаті художника і поета Мирослава Ягоди в українському культурному просторі. Досліджено динаміку його творчої присутності від прижиттєвих виставок до масштабних проєктів Національного художнього музею України та галерей Львова і Києва. Висвітлено роль медійних дискурсів, соціальних мереж і аукціонів у формуванні культурного образу митця, зокрема проблематичність його ототожнення з європейськими художниками. Акцентовано на відсутності ґрунтовних академічних студій, що створює дисбаланс між медійною популярністю та науковою рецепцією. Підкреслено значення постаті Мирослава Ягоди як унікального феномену українського сучасного мистецтва.

Ключові слова: Мирослав Ягода, українське мистецтво, виставкова діяльність, медійний образ, культурна рецепція.

Постать художника і поета Мирослава Ягоди є значущою для сучасного українського мистецтва. Характерною була тематика творчого вираження митця. Він зобразив незримий для інших, переповнений химерними істотами світ. Найбільш помітною прижиттєвою виставкою художника в Україні була благодійна виставка-продаж у галереї «Дзига» у Львові (15.08 – 28.08.2014 р.) [19]. Вже за декілька місяців після його смерті, 21 червня 2018 р., відкрилася виставка в київському Pinchuk Art Centre [4]. До виставки у Львівській національній галереї мистецтв імені Бориса Возницького було видано перший в Україні великий каталог робіт М. Ягоди, що представив різні періоди творчості митця [8; 16]; кілька робіт художника увійшли до експозиції виставки «Ангели», що відбулася там само (20.06 – 22.09.2019 р.) [1]. Зараз полотна митця можна

побачити в експозиційній локації «Музей модернізму» Львівської національної галереї імені Бориса Возницького [9] та на виставці «Маленький принц», «Zenyk Art Gallery» (20.02 – 17.05.2025) [6]. Наймасштабнішою подією став проєкт «Я+GOD+A» Національного художнього музею України (НАМУ) та арт-фундації «Дукат» (21.02-12.04.2020 р.) [13], що засвідчує рекордна кількість відвідувачів у день відкриття – понад 2500 осіб [23]. Важливу роль у зацікавленні публіки зіграла рекламна кампанія, що на замовлення арт-фундації «Дукат» була виконана агенцією «Banda» [23], а завдяки кураторкам О. Грозовській [17] та Т. Жмурко [17] цю виставку можна вважати найбільш вдалою презентацією творів художника [20]. Крім того, до експозиції вдалось включили значну частину робіт з колекції сім'ї та приватних зібрань [18]. Зростання зацікавленості у творчості митця засвідчує наявність робіт художника на аукціонах, зокрема арт-фундації «Дукат» [14; 15]. Без урахування відеоматеріалів огляд рецепції постаті М. Ягоди в культурному просторі України був би неповним. Так, за свідченнями родини художника, наприкінці 1990 рр. одну з передач циклу «Майстерня» на львівському телебаченні було присвячено М. Ягоді. Проте внаслідок реорганізації архівні матеріали цього циклу було передано Національній суспільній телерадіокомпанії, де, за наявною інформацією, вони загубились.

Для розуміння специфіки сприйняття постаті художника є стаття «Хворий геній Мирослав Ягода» К. Лебедевої, де обіграно не доведений діагноз шизофренії художника [5]. На жаль, це бачення закріпилося в медійному просторі [25]. Соціальні медіа прагнуть збільшити увагу до робіт митця на аукціонних торгах та заохотити до відвідування культурно-просвітницьких заходів. Хоча на прикладі виставки в НАМУ можна побачити, що аудиторія сприймає творчість митця без епітетів та порівнянь з мінотавром. Прикметно і те, що у гучній конкуренції за право першості у розподілі культурного капіталу [22] медійні діячі часто порівнюють постать художника з ван Гогом [2] чи Гоєю [21], охрещуючи українця їхніми іменами «український Гоя» [21] чи «львівський

ван Гог» [7], що знецінює творчі знахідки та унікальне самовираження українського художника.

Варто констатувати, що за останні десятиріччя українські вчені здійснили низку фундаментальних досліджень на тему сучасного українського мистецтва. Серед вагомих праць відзначимо монографію Г. Складенко [10;11], Л. Смирної [12] та О. Голубця [3]. На окрему увагу заслуговує створення цифрового архіву «Ukrainian unofficial», де систематизовано інформацію про українське неофіційне образотворче мистецтво Києва та Львова періоду 1950-х – 1980-х років XX століття [24]. Однак згадки про творчість Мирослава Ягоди в них відсутні, що засвідчує певну невідповідність академічної рецепції медійному образу художника.

Непересічна біографія, спосіб життя, байдужість до матеріального, безкомпромісність у поглядах та його нонконформізм робили Мирослава Ягоду особливим серед інших фігур українського арт-середовища. А вже після смерті художника аукціонні торги, часті згадування в медіа, виставки та семінари, присвячені постаті Мирослава Ягоди, засвідчують, що творчість митця будить цікавість як серед наукових кіл культурології та мистецтвознавства, так і в колекціонерів художніх творів та звичайних любителів мистецтва. Однак без критичного підходу та належного культурологічного аналізу замість унікальності ми отримуємо набір кліше, пересудів, упереджень та стереотипів.

Список використаних джерел

1. АНГЕЛИ Виставка у Львові 20.06-22.09.2019. (2019). *Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г. Возницького*. Доступно: <https://lvivgallery.org.ua/exhibitions/angely-vystavka-u-lvovi> (Дата звернення: 16.04.2025).
2. Возняк, Т. (2018). Мирослав Ягода: «Соняшники Ван Гога треба показувати разом з його вухом». *І*, (89). Доступно: <https://www.ji.lviv.ua/n89texts/voznjak-sonyshnyky.htm> (дата звернення: 18.04.2025).
3. Голубець О.М. (2022). Українське мистецтво XX століття. Львів : Колір ПРО. 198 с.
4. Дослідницька платформа PinchukArtCentre представляє виставки: «Червона книга: радянське мистецтво Львова 80–90-х років» та персональний проект Лесі Хоменко «Перспективна». (2018). *PinchukArtCentre*. 21.06.2018. Доступно: <http://pinchukartcentre.org/ua/news/32536> (Дата звернення: 16.04.2025).
5. Лебедева, К., (2019). Хворий геній Мирослав Ягода. [online] *Амнезія*. Доступно: <https://amnesia.in.ua/myroslav-yagoda> (Дата звернення: 16.04.2025).

6. Маленький принц. (2025). *Zenyk Art Gallery*. Доступно: <https://zag.com.ua/exhibition/malenkii-princ> (Дата звернення: 16.04.2025).
7. Мирослав Ягода – львівський Ван-Гог. (29.03.2019). *Культ-Майдан. Радіо культура*. Доступно: <https://ukr.radio/ur4/schedule/period-items.html?channelID=3&date=2019-03-29> (дата звернення: 18.04.2025).
8. Мирослав Ягода. (2019). Каталог виставки / за ред. Н.Бабалик. Львів: Львів. нац. галерея мистецтв ім. Б.Г. Возницького, 2019. 145 с.
9. Музей модернізму. (2021). *Львівська національна галерея мистецтв імені Б.Г. Возницького*. Доступно: <https://lvivgallery.org.ua/museums/muzei-modernizmu> (Дата звернення: 16.04.2025).
10. Склярєнко, Г.(2020). Українські художники: з відлиги до незалежності. Книга перша. Київ : Укр. Мистецтво ХХ-ХХІ, Т. 1. 300 с.
11. Склярєнко, Г. (2020). Українські художники: з відлиги до незалежності. Книга друга. Київ : Укр. Мистецтво ХХ-ХХІ, Т. 2. 308 с.
12. Смирна, Л. (2017). Століття нонконформізму в українському візуальному мистецтві. Київ : «Фенікс». 480 с.
13. Стасюк, І. (2020). У NAMU відкриється виставка львівського художника Мирослава Ягоди. *Хмарочос* Доступно: <https://hmarochos.kiev.ua/2020/02/03/u-namu-vidkryyetsya-vystavka-lvivskogo-hudozhnyka-mirolava-yagody/> (Дата звернення: 16.04.2025).
14. Тихий аукціон 18 / Лот 54. (2024). *Dukat Art Gallery*. Доступно: <https://dukat-art.com/ua/auctions/tihij-aukcion-18/lot/54> (Дата звернення: 16.04.2025).
15. Тихий аукціон 4-1 / Лот 28. (2021). *Dukat Art Gallery*. Доступно: <https://dukat-art.com/ua/auctions/tihij-aukcion-4-1/lot/28> (Дата звернення: 16.04.2025).
16. У Львові відкрилась ретроспективна посмертна виставка Мирослава Ягоди. (2019). *Zbruc* [online]. Доступно: <https://zbruc.eu/node/87955> (Дата звернення: 16.04.2025).
17. У Нацмузеї відбудеться виставка львівського художника Мирослава Ягоди. (2020). *Лівий берег-LB.ua* Доступно: https://lb.ua/culture/2020/02/04/448979_natmuzee_sostoitsya_vistavka.html (Дата звернення: 16.04.2025).
18. Фіцжеральд, М. (2020). Кураторки, колекціонер та сестра художника про виставку Мирослава Ягоди в НХМУ. *YourArt*. Доступно: <https://supportyourart.com/stories/yagoda-namu/> (Дата звернення: 16.04.2025).
19. Цвях, Д. (2014). Художник Мирослав Ягода продасть роботи для поранених бійців. *Zaxid.net*. Доступно: https://zaxid.net/hudozhnik_miroslav_yagoda_prodst_roboti_dlya_poranenihi_biytsiv_n1319100 (Дата звернення: 16.04.2025).
20. Шакун, А. (2020). Мирослава Ягода в NAMU. *The Village Україна*. Доступно: <https://www.the-village.com.ua/village/culture/art/294959-mirolava-yagoda-v-namu> (Дата звернення: 16.04.2025).
21. Ягода Мирослав Якович. (2024). *Вікіпедія*. Доступно: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%AF%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B0_%D0%9C%D0%B8%D1%80%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B0%D0%B2_%D0%AF%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D1%87 (Дата звернення: 16.04.2025).
22. Янковський, С. В. (2022). Концепція та студіювання культури. *Вісник Маріупольського державного університету*. № 24. С. 141–153.

23. banda.agency – NAMU Yagoda. *banda.agency*. Доступно: <https://banda.agency/yagoda/> (date of access: 18.04.2025).

24. Ukrainian Unofficial [архів українського неофіційного мистецтва]. Доступно: <https://archive-uu.com/ua/city/lviv> (Дата звернення: 16.04.2025).

25. yagallery. «Художник – блазень в ковпаку, – говорив Ягода. – Половина в білому, половина в чорному». *Instagram*. 03.04.2025 Доступно: https://www.instagram.com/p/DH_FOWRtOht/?utm_source=ig_web_copy_link (дата звернення: 18.04.2025).

Myroslav Yahoda in the Ukrainian Cultural Space

Abstract. *The reception of the artist and poet Myroslav Yahoda in the Ukrainian cultural space is analyzed. The dynamic of his creative presence from lifetime exhibitions to large-scale projects of the National Art Museum of Ukraine and art galleries in Lviv and Kyiv is researched. The role of media discourse, social networks, and auctions in shaping the cultural image of the artist, with particular attention to the problematic comparisons with European artists is highlighted. The lack of comprehensive academic studies, which creates an imbalance between media popularity and scholarly reception, is emphasized. The importance of Myroslav Yahoda's figure as a unique phenomenon of contemporary Ukrainian art is stressed.*

Keywords: *Myroslav Yahoda, Ukrainian art, exhibition activity, media image, cultural reception.*